

Ekspozytura M.S.Wojsk.

Poczta pol.Nr.53,dnia 7.III.-1921 r.

dla spraw demobil.fr.-

O d p i s .-

Szef Łączności.

T a j n e !

Wojsk.Gener.Dyr.T.i.T.

Nr.147-Łącz.Tj.-

DO

SZEFA ŁĄCZNOŚCI E.M.S.WOJSK.-

R a p o r t .

Melduję, iż w wykonaniu rozkazu Nr.147-Łącz.Tj.z dnia 22 lutego r.b. wraz z urzędnikami telegrafu wojskowego BANKOWSKIM IX r., JAMROZIKIEM XI r. i ROGOWSKIM XI r. udałem się do Wilna w dniu 26 lutego r.b.-

Dnia 28 lutego r.b. wylegitymowałem się z celów przybycia do Wilna u Zastępcy pkt.PRYSTORA - kpt.GUTOWSKIEGO i przystąpiłem do zbadania warunków w jakich się odbywało dotychczas załatwianie korespondencji telegraficznej Naczelnego Dowództwa Wojsk Litwy Środkowej.-

Skonstatowałem:

1) stacja Hughesa Nacz.Dow.Litwy Środkowej(1 aparat systemu austriackiego) umieszczona była w pokoju przejściowym.W sąsiednich pokojach stały liczne biurka, przy których urzędowali tak oficerowie jak i osoby cywilne.- Wszystko co się mówi na stacji Hughesa słychać w pokojach przyległych.-

2) obsługę stacji stanowili, kolejno pełniący służbę jeden wojskowy szeregowy i jeden urzędnik kontraktowy cywilny.-

3) na stacji nie prowadzono ani dziennika aparato-wego, ani dziennika uszkodzeń, wskutek czego nie dało się sprawdzić jakie i kiedy rozmowy ze stacji tej odbywały się, ani też jakim jest faktyczny zakres pracy, oraz rozmiar tejże.-

4) stacja otrzymuje połączenia zamiejskie przez centralę grupy i dalej przez centralę miejską telegrafu państwowego, w której ześrodkowane są wszystkie połączenia telegraficzne tak wojskowe jak i cywilne (państwowe).-

5) zupełny brak kontroli nad zużytą taśmą.- Na stacji stała paka wielkości 50 x 100 x 75 cm., w której znalazłem całe zwoje zadrukowanej taśmy.-

Kpt. GUTOWSKI konfereując ze mną w sprawie zabezpieczenia tajności nadawanych depeš i prowadzonych rozmów, wyraził przypuszczenie, że praca na stacji Hughesa Nacz.Dow.Litwy Środkowej może być przejmowaną na podsłuchowym aparacie.-

Zapytany w jaki sposób wiadomości tajne mogły się przedostać do prasy oznajmił, że odbyło się przesłuchanie korespondenta agencji telegraficznej East Expres, który podobno powiedział, że wiadomości podane przez niego o memorjale nie mają żadnego innego źródła oprócz jego własnej, korespondenta, domyślności.- Żadnych pozytywnych wyników przesłuchanie nie dało.-

Następnie zwiedziłem stację wojskową mieszczącą się w gmachu Obrony Krajowej i odbyłem konferencję z Szefem Łączności Wojsk Litwy Środkowej por. LEMPKE.-

Skontatowałem:

1) stacja umieszczona w pokoju połączonym z biurem wojskowym.- Drzwi prowadzące do sąsiedniego pokoju są zatarasowane.-

2) stacja posiada 2 aparaty Hughesa typu austriackiego i 2 aparaty Morse'a.-

3) obsługę stacji stanowią żołnierze i pracownicy cywilni kontraktowi.-

4) dzienniki aparatowe i dzienniki uszkodzeń stacja prowadzi należycie.-

5) stacja załatwia wszelką korespondencję tak zwykłą jakoteż tajną i poufną.- Z tej stacji prowadzone są również rozmowy o różnym charakterze.-

6) stacja otrzymuje połączenia zamiejskie przez centralę telegrafu państwowego.-

7) wskutek braku wykwalifikowanych sił i nawału różnorodnej pracy Szef Łączności Wojsk L.S. niema możliwości doglądać osobiście funkcjonowania stacji telegraficznych i telefonicznych i powierza kierownictwo nad temi stacjami przygodnym siłom wojskowym (żołnierzom).-

Na konferencji odbytej z Szefem Łączności W.L.S. zostało wyświetlone:

1) stacja telegrafu państwowego pracuje pod nadzorem specjalnie ustanowionej kontroli wojskowej.- Ma 2 Hughesy.- Załatwia korespondencję władz państwowych, oraz korespondencję prywatną.-

2) Zdaniem Szefa Łączności W.L.S. przypuszczenie kpt. GUTOWSKIEGO o podsłuchiwanie rozmów prowadzonych Hughesem przy pomocy podsłuchowych aparatów telegraficznych włączonych w tym celu w przewód jest nieprawdopodobnem i nieziszczalne.-

3) Szef Łączności W.L.S. przypuszcza, że przedostanie

się wiadomości tajnych na zewnątrz jest skutkiem braku należytej dyskrecji u osób służbowo wtajemniczonych.- Oponuje jednak przeciwko skierowaniu oskarżenia o zdradzie tajemnicy służbowej przez personel obsługujący łączność.-

4) Szef Łączności uskarża się na trudności, jakie napotyka u Intendentury Litwy Środkowej w sprawie przyznania pracownikom cywilnym, zatrudnionym w wojskowej służbie łączności, prawa otrzymywania za zapłatę żołnierskich racji żywnościowych.- Może to pociągnąć za sobą masowe ustąpienie pracowników cywilnych i w konsekwencji zdeorganizować służbę łączności na terenie Litwy Środkowej.-

Sprawdziłem dokumenty osobiste i karty ewidencyjne personelu cywilnego zatrudnionego w służbie łączności.- Okazało się, że około 1/3 personelu cywil. zatrudnionego w łączności stanowią pracownicy (czki) wyznania prawosławnego.- Szef Łączności zaznaczył, że nie powierza im stanowisk odpowiedzialnych, jednak z braku fachowego personelu zmuszony został obsadzić stację telegraficzną 1. korpusu 3-ma morsistami wyznania prawosławnego, a stacja ta ułatwia korespondencję operacyjną.-

Po ustaleniu powyższego uznałem za konieczne złożyć kpt. GUTOWSKIEMU swe uwagi co do zarządzeń, które uważam za niezbędne, celem uzdrowienia i zabezpieczenia normalnego funkcjonowania służby łączności wojsk w Litwie Środkowej.

Uwagi te w streszczeniu są następujące:

1) stacje telegraficzne - zwłaszcza Nacz. Dow. przenieść do lokali możliwie izolowanych od innych ubikacji.-

2) dotychczasową obsługę stacji Nacz. Dow. zastąpić urzędnikami telegrafu wojskowego, którzy ze mną przyjechali a mianowicie u.t.w.XI r. JAMROZIKIEM i u.t.w.XI r. ROGOWSKIM.-

3) kierownictwo stacjami telegraficznymi i telefonicznymi ześrodkować w jednych rękach i powierzyć to kierownictwo delegowanemu z Warszawy u.t.w.IX r. BANKOWSKIEMU.- Będzie on odpowiedzialnym za należyte zorganizowanie i sprawne funkcjonowanie służby na tych stacjach.

4) Niezwłocznie wydać ostry rozkaz, zakazujący pod surową odpowiedzialnością prowadzenie

przez telefon rozmów o charakterze tajnym lub poufnym.-

5) personel obsługujący stacje telegraficzne poddać pod tajny nadzór O.II.- Podejrzanych usunąć.- O ile zajdzie potrzeba usunięci mogą być zastąpieni przez delegowanych z Warszawy pewnych urzędników telegrafu wojskowego.-

6) Ześrodkować nadawanie i przyjmowanie korespondencji telegraficznej tajnej i poufnej, jakoteż wszystkie tajne i poufne rozmowy na stacji Hughesa Nacz.Dow.-

7) Zwrócić szczególną uwagę na należyte wyposażenie personelu cywilnego, wydając odpowiednie polecenia Intendenturze Wojsk Litwy Środkowej.-

Po przedłożeniu powyższych uwag kpt. GUTOWSKIEMU, który wyraził gotowość wydania niezwłocznie odpowiednich zarządzeń, przedstawiłem kpt. GUTOWSKIEMU delegowanych wraz ze mną urzędników telegrafu wojskowego BANKOWSKIEGO, ROGOWSKIEGO i JAMROZIKA i w przypuszczeniu, że powierzone mi zadanie jest narazie załatwione udałem się z powrotem do Warszawy.-

(-) Seweryn TARWID ppor.-

Ekspozytura M.S.Wojsk.
dla spraw demobil.fr.-
Szef Łączności.
Mr.147-Łącz.Tj.-

Poczta pol.Nr.53, dn.7.III.-1921 r.

DO

O d p i s .

SZEFA EKSPOZYTURY M.S.WOJSK.-

W załączeniu przedkładam raport Ppor.TARWIDA, wysłanego w myśl rozkazu do Wilna, w celu inspekcji stacji Hughesa Dowództwa.-

Zarządzenia na miejscu wydane uważam za jedynie możliwe rozwiązanie.- Wydane zostają zarządzenia wysłania 3 morsistów wojskowych dla zastąpienia morsistek prawosławnych.-

Za zgodność odpisu:

(-) R O T A R S K I
ppłk.p.d.Szt.Gen.
Szef Łączności.

Salva aced...

